KASIKORNTHAI ECON ANALYSIS

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย
开泰研究中心 KASIKORN RESEARCH CENTER

ฉบับส่งสื่อมวลชน
CURRENT ISSUE
ปีที่ 23 ฉบับที่ 2852
วันที่ 28 มิถุนายน 2560

BREXIT ครบรอบ 1 ปี ... มรสุมทางการเมืองรุมเร้า หนทางข้างหน้ายังคลุมเครือ

▶ ประเด็นสำคัญ

- ระหว่างการนับถอยหลังสู่การถอนตัวของสหราชอาณาจักรออกจาก EU ในอีก 21 เดือนจากนี้ นับเป็นช่วงเวลาสำคัญของการต่อรองรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับ EU ในอนาคต แต่ด้วยการเมืองที่ไม่แน่นอนอาจทำให้บทสรุปของ BREXIT เกิดได้หลายแบบ โดยในกรณีที่ดีสุด รัฐบาลชุดปัจจุบันสามารถประคองเสียงในสภาและบรรลุเป้าหมาย BREXIT ได้ทันตามกำหนดเวลา โดยรัฐบาลน่าจะยอมรับข้อตกลงของ EU เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่างๆ หรือเกิด Soft BREXIT อันจะส่งผลดีต่อทุกฝ่าย และในกรณีที่รัฐบาลเผชิญมรสุมทางการเมืองรุมเร้าจากเหตุการณ์ไม่คาดคิดจนกระทั่งนำไปสู่การเลือกตั้งใหม่ อาจต้องล้มกระดานการเจรจา BREXIT แล้วกลับไปสู่จุดเริ่มต้นอีกครั้ง โดยยังคงต้องติดตามต่อไป
- **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า** ความไม่แน่นอนทางการเมืองอาจส่งผลให้ต่อค่าเงินปอนด์ผันผวนจนกว่าจะได้บทสรุปที่ชัดเจน อย่างไรก็ดี ทั้งอังกฤษและ EU ต่างก็ซึมซับผลกระทบของ BREXIT มาระยะเวลาหนึ่งและผ่านพ้นความเปราะบางมาแล้ว ทำให้ในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2560 การส่งออกของไทยไปอังกฤษเติบโตสูงร้อยละ 16.0 (YoY) อันจะเป็นแรงส่งสำคัญทำให้ทั้งปี 2560 เติบโตที่ราวร้อยละ 6.2 (YoY) (จากที่ขยายตัวร้อยละ 0.7 ในปี 2559) มีมูลค่าการส่งออกราว 4,090 ล้านดอลลาร์ฯ (กรอบประมาณการเติบโตร้อยละ 5.0-7.1 หรือมีมูลค่าระหว่าง 4,050-4,130 ล้านดอลลาร์ฯ) รวมทั้งทำให้ภาพรวมการส่งออกของไทยไป EU ในปี 2560 สามารถเติบโตดีขึ้นร้อยละ 3.2 (จากที่ขยายตัวร้อยละ 0.4 ในปี 2559) โดยมีมูลค่าส่งออก 22,770 ล้านดอลลาร์ฯ (กรอบประมาณการเติบโตร้อยละ 2.3-4.3 โดยมีมูลค่า 22,570-22,986 ล้านดอลลาร์ฯ)

ตลอดช่วงเวลา 1 ปี ที่สหราชอาณาจักรหรืออังกฤษก้าวเข้าสู่เส้นทางการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป (BREXIT) จากผลของการทำประชามติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2559 นับจากวันนั้นเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของความสับสนทางการเมืองที่ยังคงดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรัฐบาลผสมของนางเทเรซา เมย์ ยังต้องเผชิญกับบททดสอบที่ท้าทายในช่วงข้างหน้า โดยเฉพาะการผ่านกฎหมายสำคัญให้ทันกรอบเวลา BREXIT ที่เหลืออีกไม่ถึง 2 ปี ซึ่งผลการลงคะแนนในสภาสามัญชนและสภาขุนนางนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการรักษาฐานเสียงในตัวนายกรัฐมนตรีที่ต้องครองใจให้ได้ทั้งเสียงจากพรรคอนุรักษ์นิยม เสียงจากพรรคร่วมรัฐบาล และเสียงจากประชาชน อีกทั้งฐานเสียงที่

ได้มายังต้องมีความเข้มแข็งเพียงพอจะผ่านพ้นช่วงดังกล่าว จึงจะสามารถบรรลุ BREXIT ตามเป้าหมายของรัฐบาลชุดนี้

ดังนั้น ระหว่างการนับถอยหลังสู่การถอนตัวของอังกฤษออกจาก EU ในวันที่ 29 มีนาคม 2562 มีโอกาสเกิดความเสี่ยงทางการเมืองได้หลายอย่าง ซึ่งในกรณีที่ดีสุด หากรัฐบาลชุดปัจจุบันประคองเสียงในสภาและบริหารงานให้ผ่านพ้นปี 2562 รวมทั้งได้บทสรุปของการเจรจา BREXIT กับ EU ที่สามารถผ่านสภาได้สำเร็จตามแผนงานของรัฐบาล และในกรณีที่รัฐบาลเผชิญมรสุมทางการเมืองรุมเร้าจากเหตุการณ์เหนือความคาดหมายที่กดดันให้คะแนนเสียงในสภาอ่อนแอจนกระทั่งนำไปสู่การเลือกตั้งใหม่ เส้นทางนี้ยิ่งก่อให้เกิดความโกลาหลในการเจรจา BREXIT เพราะการเปลี่ยนรัฐบาลอาจต้องล้มกระดานการเจรจาแล้วกลับไปสู่จุดเริ่มต้นอีกครั้ง โดยยังต้องติดตามสถานการณ์ต่างๆ ต่อไป

รัฐบาลอังกฤษคงยอมรับเงื่อนไข EU แต่ถ้าเปลี่ยนรัฐบาลก็คงต้องเริ่มต้นใหม่

ล่าสุดการเจรจา BREXIT ได้เริ่มขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ 19 มิถุนายน 2560 ซึ่งก็ยังไม่มีผลการเจรจาที่ออกมาอย่างเป็นรูปธรรม แต่ตามข้อผูกมัดของมาตรา 50 ตามสนธิสัญญาลิสบอนที่อังกฤษได้ประกาศไปแล้ว มีผลให้อังกฤษกำลังนับถอยหลังสู่การเกิด Hard BREXIT ในวันที่ 29 มีนาคม 2562 แล้วหลังจากนั้นทาง EU จึงจะเริ่มคุยกับอังกฤษว่าจะจัดทำความตกลงในรูปแบบใด รวมทั้ง EU จะมีระยะเวลาการผ่อนผันให้อังกฤษปรับตัวหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการเจรจาและยอมรับเงื่อนไขระหว่างกัน

- **การเจรจาของทั้งสองฝ่ายจะมีบทบาทสำคัญต่อรูปแบบความตกลงระหว่าง EU กับอังกฤษในอนาคต** ซึ่งแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ 1) หากยอมรับเงื่อนไขระหว่างกันได้ทันเวลาจะเกิดผลกระทบไม่มากนัก โดยอังกฤษยังเป็นสมาชิกในตลาดร่วม EU (Single Market) และได้สิทธิในสหภาพศุลกากร (Customs Union) หรือที่เรียกกันว่า Soft BREXIT หรือ 2) หากไม่สามารถหาบทสรุปร่วมกันได้หรือ No Deal จะนำอังกฤษไปสู่การทำ FTA กับ EU ซึ่งต้องใช้เวลานานและเกิดผลกระทบหลายด้านตามมา
- โดยเนื้อหาแกนหลักของการเจรจาระหว่างอังกฤษกับ EU ที่ต้องจับตา มีดังนี้

จุดยืนของอังกฤษ 1) ต้องการลดจำนวนผู้อพยพโดยจำกัดสิทธิของพลเมือง EU ที่เข้ามาอาศัยในอังกฤษ และต้องการสิทธิการอยู่อาศัยใน EU ให้กับพลเมืองอังกฤษ 2) การเคลื่อนย้ายแรงงาน EU อย่างเสรีจะให้เฉพาะแรงงานมีทักษะในสาขาที่อังกฤษขาดแคลนเท่านั้น 3) อังกฤษต้องการสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรกับ EU หรือ การเป็นสมาชิกในตลาดร่วม (Single Market) และได้สิทธิในสหภาพศุลกากร (Customs Union) หรือที่เรียกกันว่า Soft BREXIT

จุดยืนของ EU จะไม่ยินยอมให้อังกฤษเลือกในสิ่งที่ต้องการ (Cherry Pick) โดยปราศจากความรับผิดชอบ และอังกฤษจะต้องไม่ได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าสมาชิก EU โดย EU จะเจรจาด้าน Single Market และ Customs Union ก็ต่อเมื่ออังกฤษต้องยอมรับเงื่อนไขสำคัญ คือ 1) ต้องการให้พลเมือง EU ได้สิทธิในการอยู่อาศัยในอังกฤษ 2) การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปอย่างเสรี 3) ต้องการให้อังกฤษชำระค่าออกจาก EU หรือ BREXIT Bill ที่ประกอบด้วยค่าสมาชิกรายปีที่อังกฤษต้องชำระถึงปี 2563 แม้อังกฤษสิ้นสุดการเป็นสมาชิกในปี

2562 ค่าใช้จ่ายที่อังกฤษเป็นสมาชิกในองค์กรต่างๆ ของ EU รวมถึงเงินกองทุนพิเศษที่อังกฤษมีส่วนเกี่ยวข้องระหว่างเป็นสมาชิก ซึ่งรวมแล้วอาจมีมูลค่าประมาณ 60-100 พันล้านยูโร

จุดยืนของอังกฤษและ EU ที่ต่างกัน

Single Market	Customs Union	FTA กับ EU
• ต้องการการค้าเสรีกับ EU (ไม่มีภาษี) • ต้องการการบริการเสรี (การเงิน) • ต้องการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีกับ EU เฉพาะแรงงานมีทักษะในสาขาที่อังกฤษขาดแคลน	• ต้องการอัตราภาษีเดียวกับ EU (ไม่มีภาษี) และมีอัตราภาษีเดียวกับประเทศนอกกลุ่ม เพราะอังกฤษต้องนำเข้าสินค้าเพื่อการผลิตทั้งจาก EU และ ประเทศนอกกลุ่ม • Non-tariff Barriers เป็นอุปสรรคต่อภาคการเงินของอังกฤษ • ต้องการสิทธิในการติดต่อผ่านพรมแดนไอร์แลนด์ทั้งการข้ามแดน และการค้า	• การเจรจาใช้เวลานาน และไม่ครอบคลุมภาคเกษตรกรรม และประมงที่อังกฤษจะได้ประโยชน์ • มีข้อจำกัดด้านสิทธิประโยชน์ และมีประเด็นด้าน Non-tariff Barriers • สิทธิประโยชน์ทางการเงินอาจไม่ราบรื่นเท่า 2 แบบแรก
• ต้องการการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีกับอังกฤษ ทั้งแรงงาน และผู้อพยพ • บริการทางการเงินเป็นไปอย่างเสรี โดยมีเงื่อนไขว่าอังกฤษต้องอยู่ภายใต้กฎหมายศาลยุติธรรมยุโรป และต้องจ่ายเงินค่าสมาชิก	• ถ้าอังกฤษเป็น Single Market ก็จะเป็น Customs Union โดยอัตโนมัติ แต่อังกฤษต้องยอมรับเงื่อนไขที่ EU กำหนด	• EU ไม่ได้ปิดกั้นอังกฤษในเรื่องนี้ เพราะการเจรจาต้องใช้เวลาและมีข้อจำกัดด้านสิทธิประโยชน์ • แต่จะไม่มีช่วงเวลาในการผ่อนผันกฎเกณฑ์ ในระหว่างที่อังกฤษออกจาก EU จนได้ข้อตกลง FTA ซึ่ง EU จะผ่อนผันให้ก็ต่อเมื่ออังกฤษเป็น Single Market และ Customs Union

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

■ **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า ด้วยจุดยืนของแต่ละฝ่ายที่ต้องทำเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน โดนเฉพาะ EU ที่ต้องรักษาไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มจึงไม่อาจผ่อนผันข้อต่อรองใดๆ ให้อังกฤษได้ จึงคาดว่าอังกฤษน่าจะยอมถอยเพื่อให้ได้มาซึ่ง** Single Market **และ** Customs Union โดยอังกฤษจะยอมเจรจาตกลงชำระค่า BREXIT Bill เพื่อให้สามารถสานสัมพันธ์กับ EU ต่อได้ และมีช่วงเวลาในการผ่อนผันกฎระเบียบให้อังกฤษปรับตัว อันจะสร้างประโยชน์ต่อภาคธุรกิจชดเชยกับเงินที่อังกฤษต้องเสียไปได้ เมื่อเทียบกับการเจรจา FTA ที่อาจใช้ยาวนานออกไปอีกหลายปี และก่อความเสียหายต่อภาคธุรกิจที่ยากจะประเมินผลกระทบทั้งด้านเม็ดเงินและระยะเวลา

ตัวอย่าง ความเสียหายของภาคธุรกิจในอังกฤษกรณีที่ต้องสูญเสียข้อตกลง Single Market **และ** Customs Union **นั่นคือธุรกิจในอังกฤษต้องเผชิญกับภาระภาษีสินค้าศุลกากรที่ส่งออกไป EU ที่เพิ่มขึ้นทันทีที่ถอนตัวออกจาก EU โดยคิดเป็นมูลค่าอย่างน้อย 9.96 พันล้านดอลลาร์ฯต่อปี** (คำนวณจากอัตรา MFN Rate ของ EU อยู่ที่ร้อยละ 5.1) **ซึ่งเมื่อรวมกับต้นทุนภาษีนำเข้าวัตถุดิบเพื่อการผลิตจาก EU** (หากมีสมมติฐานให้อังกฤษมีอัตรา MFN Rate เฉลี่ยเท่ากับ EU ที่ร้อยละ 5.1) **คิดเป็นมูลค่าราว 16.8 พันล้านดอลลาร์ฯต่อปี เมื่อรวมเฉพาะต้นทุนทางภาษี 2 ก้อนนี้ ประเมินเบื้องต้นประมาณ 3 ปีก็อาจจะชดเชยกันได้กับค่า BREXIT Bill ที่เสียไป** นอกจากนี้ ยังมีเม็ดเงินด้านอื่น อาทิ การสูญเสียเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศในระยะต่อไป ต้นทุนการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างกัน รวมถึงรายได้จากการเก็บภาษีธุรกิจที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนในอังกฤษ และรายได้จากภาษีของพลเมืองอังกฤษที่กระจายตัวอยู่ใน EU ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนกระทบต่อฐานะทางการเงินของประเทศ

■ **หากว่าในท้ายที่สุดอังกฤษต้องเดินหน้าเจรจา FTA กับ EU เพราะไม่สามารถตกลงกันได้ก่อนวันที่ 29 มีนาคม 2562** ธุรกิจในอังกฤษจะต้องรับมือกับกำแพงภาษีศุลกากรของ EU ที่กลับมาสู่ระดับปกติ

(MFN Rate) กระทบการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบระหว่างห่วงโซ่การผลิตของธุรกิจอังกฤษที่เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของ EU โดยอัตราภาษีศุลกากรของรถยนต์นั่งเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 9.7 ชิ้นส่วนยานยนต์ร้อยละ 3.8 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมร้อยละ 3.0 เครื่องดื่มร้อยละ 4 และอากาศยานร้อยละ 2.5 เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การเจรจาที่ยังไม่มีความชัดเจนในขณะนี้ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อภาคธุรกิจใน EU ที่มีห่วงโซ่ธุรกิจเชื่อมโยงกันอยู่มากยิ่งขึ้น จึงยังต้องติดตามความคืบหน้าอย่างใกล้ชิด

การค้าระหว่างอังกฤษกับ EU ในปี 2559

สินค้าที่อังกฤษส่งออกไป EU	สัดส่วนการพึ่งพา EU (%)	สินค้าที่อังกฤษนำเข้าจาก EU	สัดส่วนการพึ่งพา EU (%)
1. รถยนต์นั่ง	42.1	1. รถยนต์นั่ง	88.0
2. ยา	50.6	2. ยา	71.3
3. ชิ้นส่วนอากาศยาน	63.0	3. ชิ้นส่วนยานยนต์	79.0
4. ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	65.8	4. วัคซีนป้องกันโรค	85.8
5. ชิ้นส่วนยานยนต์	69.9	6. ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	51.6
รวมการส่งออกของอังกฤษไป EU	**47.0**	**รวมการนำเข้าของอังกฤษจาก EU**	**51.9**

ที่มา: Trade Map โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

โดยสรุป เมื่อย้อนรอยการเกิด BREXIT ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจจริงของอังกฤษยังได้รับผลกระทบไม่รุนแรง โดยการขยายตัวของเศรษฐกิจอังกฤษในไตรมาสแรกของปี 2560 เติบโตต่อเนื่องที่ร้อยละ 2.0 (YoY) รวมทั้งดัชนี PMI ภาคการผลิตเดือนพฤษภาคมอยู่ที่ 56.7 บ่งชี้ว่าธุรกิจในประเทศยังขยายตัวได้ นอกจากนี้ ในด้านตลาดเงินก็คลายความกังวลได้มากขึ้น โดยเฉพาะค่าเงินปอนด์ที่แม้ยังอยู่ในระดับอ่อนค่าแต่ก็ทรงตัวอยู่ที่ 1.2726 ดอลลาร์ฯ ต่อปอนด์ (แข็งค่าร้อยละ 3.16 เมื่อเทียบกับต้นปี 2560) โดยรวมแล้วอ่อนค่าจากวันที่เกิด BREXIT ร้อยละ 14.46 ตลอดจนธนาคารกลางอังกฤษได้ส่งสัญญาณเตรียมลดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการปรับขึ้นดอกเบี้ยในปีนี้ จากปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 0.25 ท่ามกลางแรงกดดันเงินเฟ้อที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามทิศทางแนวโน้มเศรษฐกิจอังกฤษในระยะต่อไปที่อาจชะลอตัวลงจากหลายปัจจัย อาทิ ปัญหาทางการเมืองและการลงทุนในประเทศที่อ่อนแอลง เป็นต้น

สำหรับภาคการค้าระหว่างประเทศที่ส่งผลมายังไทยได้เริ่มปรับตัวดีขึ้นในปีนี้ โดยตลาดอังกฤษซึมซับผลกระทบมาระยะเวลาหนึ่งทำให้ในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2560 การส่งออกของไทยไปอังกฤษเติบโตร้อยละ 16.0 (YoY) มีมูลค่าการส่งออก 1,737 ล้านดอลลาร์ฯ ส่วนหนึ่งได้อานิสงส์จากแรงผลักดันของการส่งออกสินค้ากลุ่มอากาศยานที่เติบโตก้าวกระโดดในเดือนมกราคม ประกอบกับการเติบโตดังกล่าวเป็นภาพที่ต่อเนื่องมาจากช่วงปลายปีที่แล้วส่งผลให้ฐานของไตรมาสสุดท้ายของปีก่อนค่อนข้างสูง จึงอาจทำให้การเติบโตของการส่งออกจากไทยไปอังกฤษมีแนวโน้มลดลงในครึ่งหลังของปี 2560 โดย **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า การส่งออกของไทยไปอังกฤษทั้งปี 2560 น่าจะเติบโตที่ราวร้อยละ 6.2 (YoY) (กรอบประมาณการเติบโตร้อยละ 5.0-7.1) มีมูลค่าการส่งออกราว 4,090 ล้านดอลลาร์ฯ** (ระหว่าง 4,050-4,130 ล้านดอลลาร์ฯ) โดยสินค้าส่งออกสำคัญที่ของไทย ได้แก่ ไก่แปรรูป รถยนต์ อากาศยานและส่วนประกอบ จักรยานยนต์ และแผงวงจรไฟฟ้า อย่างไรก็ดี ยังต้องจับตาการเจรจาระหว่างสองฝ่ายถ้าหากอังกฤษต้องไปเริ่มเจรจา FTA กับ EU ในระยะข้างหน้า

บริการทุกระดับประทับใจ

สินค้าไทยโดยเฉพาะยานยนต์และอากาศยานที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตของทั้งอังกฤษและ EU อาจต้องเตรียมแผนรับมือกับการโยกย้ายฐานการผลิตในกลุ่มประเทศ EU

โดยสรุป BREXIT ไม่กระทบต่อภาพรวมการส่งออกของไทยไป EU ในปี 2560 เท่าใดนัก โดยในช่วง 5 เดือนแรกของปีสามารถเติบโตได้ร้อยละ 7.3 (YoY) มีมูลค่าส่งออก 9,647 ล้านดอลลาร์ฯ และการส่งออกของไทยไป EU ได้ผ่านช่วงเวลาเปราะบางมาแล้ว ซึ่งในปี 2560 น่าจะเป็นปีที่การส่งออกของไทยไป EU เติบโตดีขึ้นที่ร้อยละ 3.2 โดยมีมูลค่าส่งออก 22,770 ล้านดอลลาร์ฯ (กรอบประมาณการเติบโตร้อยละ 2.3-4.3 โดยมีมูลค่า 22,570-22,986 ล้านดอลลาร์ฯ) แต่ยังต้องติดตามการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีเยอรมนี และสถานการณ์ทางการเมืองในอิตาลีที่ยังมีภาพไม่ชัดเจน อันอาจกระทบเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มนี้ได้

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสี่ยงเองทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดต่อผู้ใช้หรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น